

1. Obiekt

**KOŚCIÓŁ SZPITALNY (OBECNIE PARAFIALNY) RZYMSKO-KATOLICKI
PW. ZNALEZIENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO**

2. Czas powstania

przed 1719

3. Miejscowość

SKOCZÓW

4. Adres:

ul. Szpitalna 2
pb 40/1,40/2 kW

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie, powiat Cieszyn

gmina Skoczów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stadt Skotschau
(za czasów cesarstwa austriackiego do 1918 r.)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo katowickie

powiat Cieszyn, przed 1999 r. woj. bielskie

8. Właściciel i jego adres

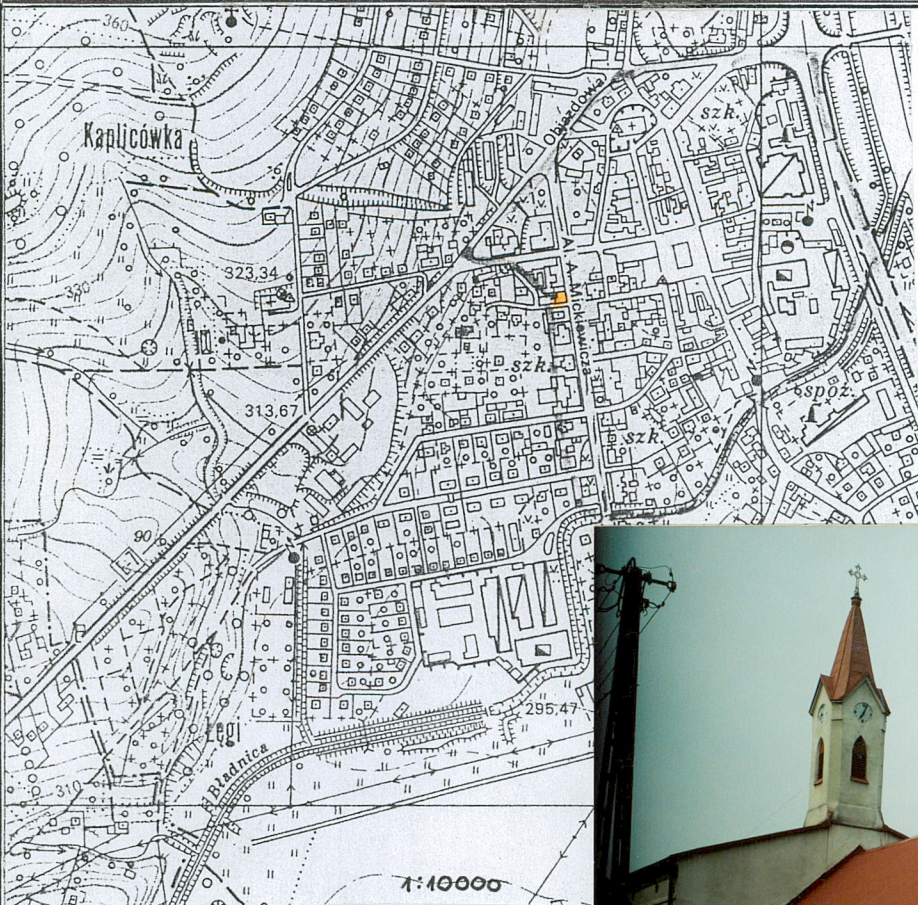
Diecezja Bielsko-Żywiecka, w. Znalezienia Krzyża Św.
43-300 Bielsko- Biała, ul. Żeromskiego 5/7

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Znalezienia Krzyża
Świętego, Skoczów, ul. Szpitalna 2

10. Rejestr zabytków

A – 304/78 21.04.1978 r.



Widok kościoła od str. pd. - wsch.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA

Kościół usytuowany w centrum Skoczowa w pobliżu Rynku (w odległości ok. 150 m w kier. zach.) u zbiegu alei Mickiewicza i ul. Szpitalnej, w pierzei pn. Orientowany. Do kościoła od zach. przylega dawny szpital, obecnie plebania. Od str. pn. posesje zamyka podwórze z wjazdem z Al. Mickiewicza. Brama wjazdowa i furta kute, ozdobne, na murowanych słupach licowanych okładziną kamienną (współczesne)

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Kościół murowany z kamienia i cegły, otynkowany (nowy tynk kropiony). Nawa i prezbiterium sklepione kolebkowo, zakrystia nakryta sklepieniem pozornym, przedsionek sklepiony półkolebką. Dach konstrukcji drewnianej kryty blachą falistą. Posadzki z płyt marmurowych i granitowych

RZUT I BRYŁA

Kościół zbudowany na rzucie podłużnym. Nawa prostokątna, prezbiterium zamknięte 3-bocznie. Od pn. do prezbiterium przylega poprzeczna zakrystia, od pd., do nawy przylega przedsionek. Korpus główny przykryty dachem 2-spadowym, zamkniętym od wsch. 3-bocznie (nad absydą w prezbiterium), zakrystia niższym dachem 3-spadowym. Przedsionek kryty dachem 2-spadowym, stanowiącym przedłużenie połaci nawy. Na osi kościoła wzniesiona niewielka wieża 4-boczna na sygnaturkę, wyrastająca z budynku szpitala. Wieża przykryta hełmem wysokim, stożkowym, wielospadowym, krytym blachą.

ELEWACJE

Elewacje gładkie, bez podziałów z cokołem licowanym kamieniem i profilowanym gzymsem przechodzącym na wsch. elewację zakrystii, pod którym odcięto gładki fryz. Okna zamknięte półkoliście, ujęte profilowanymi obramieniami. Elewacja pd. 2-osiowa, skrajnie na styku z bokiem szpitala przylega przedsionek z wejściem głównym do kościoła ujętym portalem formowanym w tynku, zwieńczonym półkoliście. Stolarka drzwiowa współczesna, 2-skrzydłowa, z zewnątrz okuta blachą miedzianą, repusowaną. Narożnik przedsionka ścięty, profilowany. Z boku przedsionka okno. Prezbiterium od wsch. zamknięte 3-bocznie z jedną blendą pośrodku. W elewacji wsch. zakrystii jedno okno, elewacja pn. ślepa. Od podwórza wejście do zakrystii w elewacji podwórzowej nawy. Na osi kościoła wzniesiona niewielka wieża na sygnaturkę (neogotycka), wyrastająca z budynku szpitala, kwadratowa o ściętych narożach, o murach przeprutych pojedynczymi ostrołukowymi okienkami, przykryta stożkowym hełmem, zwieńczonym ażurowym krzyżem metalowym (podobny krzyż pod prezbiterium). Na wieży 4-boczny zegar.

WNĘTRZE, WYPOSAŻENIE

Jednonawowe, prezbiterium węższe i niższe, zamknięte 3-bocznie. Nawa i prezbiterium sklepione kolebkowo. W nawie od zach. chór muzyczny murowany, arkadowy, wsparty na kolumnach. Pod chórem przejście do przyległej plebani (d. Szpital). Łuk łączowy w formie półkolistej, na styku nawy z prezbiterium po lewej stronie ambona barokowa (dostępna z zakrystii). Prezbiterium bez ołtarza, wystrój współczesny. Przy stole liturgicznym postawiona chrzcielnica kamienna z 1676 r. Z prezbiterium z lewej strony wejście do zakrystii, zamknięte półkoliście. Do nawy przylega przedsionek, w którym schody zabiegowe wiodące na chór i na piętro plebani. Na sklepieniu nawy malowidła poświęcone Janowi Sarkandrowi (wyk. W 1958 r przez Jakuba Kawuloka z Istebnej) W oknach nawy współczesne witraże. Posadzki w nawie -płytki granitowe, w prezbiterium-płyty marmurowe. Stolarka drzwiowa wewnątrz całkowicie nowa. Kościół w większości posiada nowoczesny wystrój i współczesne wyposażenie. Do starego wyposażenia należy ambona barokowa, kamienna chrzcielnica z 1576 r.

INSTALACJE : elektryczna, odgromowa

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Kościół stanowi element dawnego zespołu kościoła szpitalnego. Pierwsza wiadomość o szpitalu z 1486 r. Kolejna wzmianka w urbarzu z 1621 r. W poł. XVII w. Kościół był drewniany (w protokole wizytacja biskupiej z 1652 r. określany jako kaplica). Zastąpiony murowanym przed 1719 r. Zniszczony, zapewne pożarem w 1756 r. W jego miejscu stanął znów kościół drewniany. Szpital w 2 poł. XVIII w. był murowany. Obecnie wzniesiony w 1 poł. XIX w. Kościół zapewne z wykorzystaniem resztek starej budowli. Generalna odbudowa i odnowa zespołu w 1870 r. z funduszu zapisanego przez M. Hebla obejmująca budowę wieży murowanej przez majstrów: J. Kowala, Fr. Wencła z udziałem stolarza J. Thena, ślusarza A. Świetlika i pozłotnika A. Olbreckiego oraz podwyższenie o jedno piętro parterowego pierwotnie budynku szpitala. Kościół uszkodzony w czasie działań wojennych w 1945 r., następnie odbudowany. Obecnie kościół pełni funkcję parafialnego. W d. Szpitalu znajduje się plebania. W 1989 r. zainstalowano gaz oraz zmieniono instalację elektryczną; dobudowano od str. podwórza garaże. W tym kościele w grudniu 1576 r. (wówczas zapewne drewnianym) proboszcz Wojciech Gadatkowski ochrzcił Jana Sarkandra. Świadkiem tego wydarzenia jest do dziś kamienna chrzcielnica stojąca obecnie w prezbiterium obok ołtarza. Na sklepieniu nawy Janowi Sarkandrowi, męczennikowi ze Skoczowa poświęcono 3 malowidła, wykonane w 1958 r. przez Jakuba Kawuloka z Istebnej. Kościół bez wyraźnych cech stylowych.

14. Kubatura 2815 m/3	15. Powierzchnia użytkowa 170 m/2	16. Przeznaczenie pierwotne kościół szpitalny	17. Użytkowanie obecne kościół parafialny
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <ul style="list-style-type: none"> - 1945 remont kościoła po zniszczeniach wojennych – remont dachu i sklepień - 09.1996 wymiana posadzki – wykonanie nowej granitowo -marmurowej 		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <p>Stan techniczny wszystkich elementów konstrukcyjnych (fundamentów, ścian, sklepień, konstrukcji, dachu) dobry. Pokrycie dachu stan dobry Dach pokryty blachą falistą, niezgodną z charakterem obiektu. Wykończenie elewacji – stan dobry. Elewacje wtórnie wykończone tynkiem cementowym kropionym, niezgodnym z tradycją oraz degradującym substancje budowlaną obiektu.</p> <p>Stan zachowania walorów zabytkowych –średni. Obiekt zachował bryłę i architekturę, jednakże wewnątrz niemal całkowicie zmodernizowane. Zachowane nieliczne elementy wyposażenia (patrz. pkt 13) Ponadto wprowadzenie nowych tynków kropionych oraz pokrycia dachu z blachy falistej zatarły częściowo pierwotny charakter kościoła.</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> - W razie zmiany pokrycia dachu wprowadzić dachówkę ceramiczną - Przeprowadzić remont elewacji z przywróceniem tynków gładkich mineralnych 	

<ul style="list-style-type: none"> - Decyzja wpisu do rej. zabytków - Karty ewidencyjne (tzw. zielone) kościoła i szpitala z 1968, 1957 i karta biała szpitala przykościelnego z 1999 r.. - Studium historyczno-urbanistyczne Skoczowa PKZ Kraków 1983 Archiwum SOZ Bielsko-B. - J. Czyż: Szpitalek. O najstarszym zabytku Skoczowa, 1961 maszynopis w posiadaniu L. Sikorowskiego - Plan katastralny Skoczowa z 1836 r. 	<div></div> <div>25. Opracował</div> <div>tekst : mgr inż. arch. Marek Cempla 08. 2002r.</div> <div>plany, rysunki: mgr inż. arch. Marek Cempla 08. 2002r</div> <div>zdjęcia fotogr. mgr inż. arch. Marek Cempla 08.2002r.</div> <div>miejsce przechowywania negatywów - archiwum własne autora</div> <div>KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO</div>
<div>22. Biblioteka</div> <div>I. Rejduch- Samkowa, J. Samek:</div> <div>Katalog zabytków sztuki w Polsce, tom VI, woj. katowickie, zeszyt 3, miasto Cieszyn i powiat cieszyński. Warszawa 1974</div> <div>-St. Berezowski; turystyczno-krajoznawczy przewodnik po woj. śląskim. Katowice 1937</div> <div>-J. Wantuła: Z życia mieszczan skoczowskich w dawnych czasach, w; pamiętnik skoczowski. Skoczów 1967</div>	<div>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</div>
<div>23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</div> <ul style="list-style-type: none"> - Widok kościoła szpitalnego od wsch., foto z lat międzywojennych, własność. L. Sikorowskiego w Skoczowie - Kościół szpitalny oraz "szpitalek" pocztówka, lata międzywojenne, Biblioteka Śląska o. Cieszyn - Ul. Szpitalna z fragm. Kościoła, lata międzywojenne, j.w. - Panorama miasta przełom XVIII/XIX w. miedzioryt z widokiem kościoła, ratusza i kościoła szpitalnego 	<div>27. Załączniki</div> <div>wkładki nr 1,2,3,4</div>

1. miejscowość

SKOCZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ SZPITALNY

3. zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZDJĘCIA , RZUT



1



2

1. widok kościoła od str. pn.

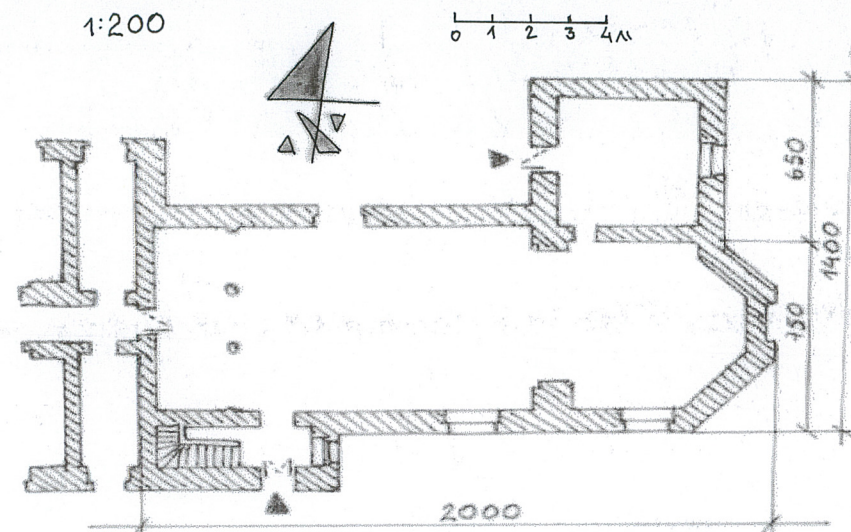
2. Widok kościoła od str. wsch.

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Marek CEMPLA

Miejsce przechowywania negatywów- *archiwum własne autora*



1



1. widok na przedsionek z wejściem głównym

2. rzut skala 1:200

1. miejscowość

SKOCZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ SZPITALNY

3. zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZDJĘCIA , ZDJĘCIA ARCHIWALNE



1



2

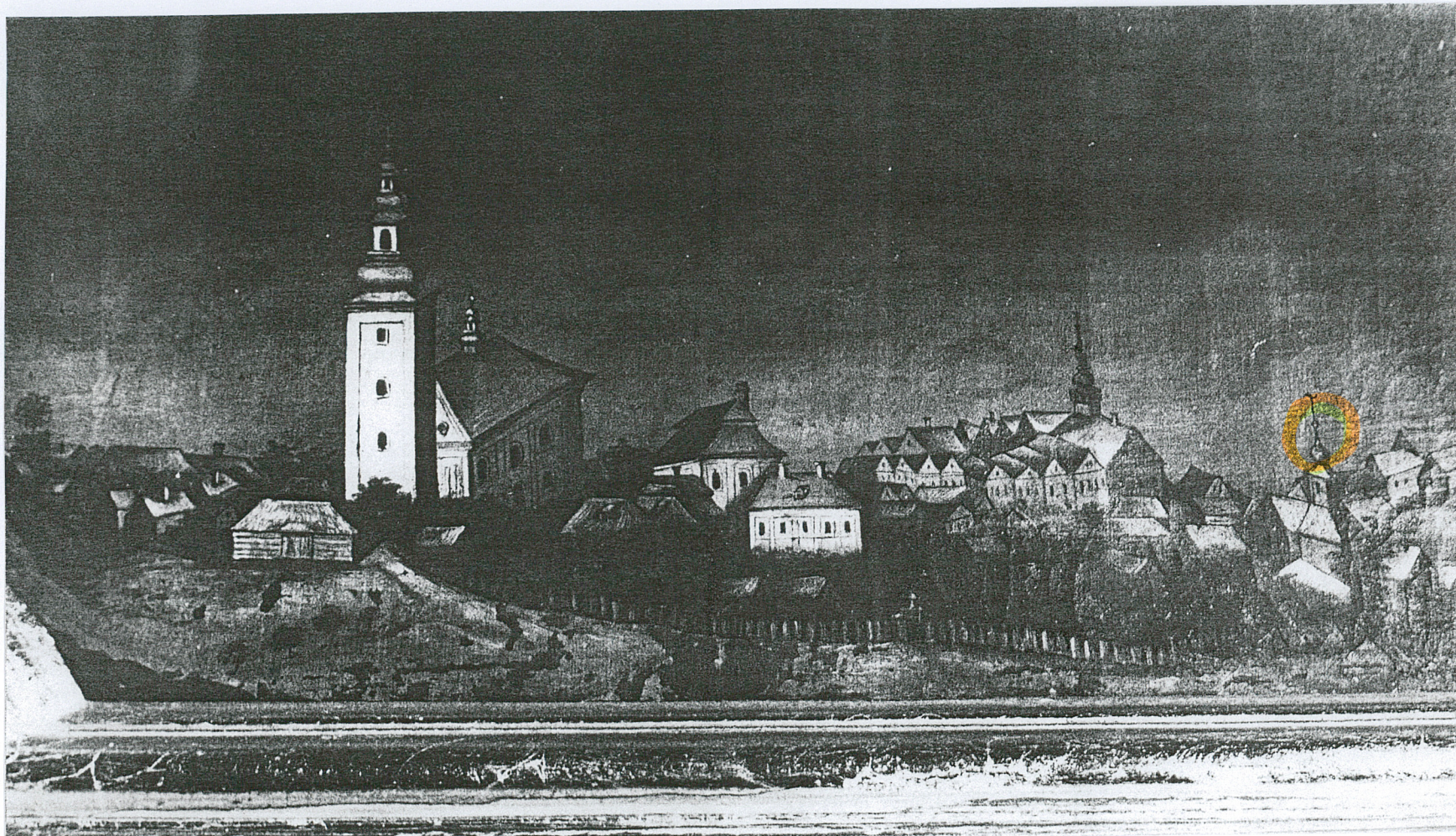


3

1. fragment nawy widok na chór
2. fragment nawy z amboną
3. Widok z nawy na prezbiterium

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Marek CEMPLA

Miejsce przechowywania negatywów- *archiwum własne autora*



1. Najstarszy widok Skoczowa od zach. (ze zbocza Góry Wilamowickiej) 2 poł. XVIII w. z widocznym kościołem szpitalnym. Fragment obrazu ołtarzowego św. Floriana w kościele parafialnym w Skoczowie (reprod. Studium historyczno-urbanistyczne PKZ Kraków)

1. miejscowość

SKOCZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ SZPITALNY

3. zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZDJĘCIA , PLAN KATASTRALNY



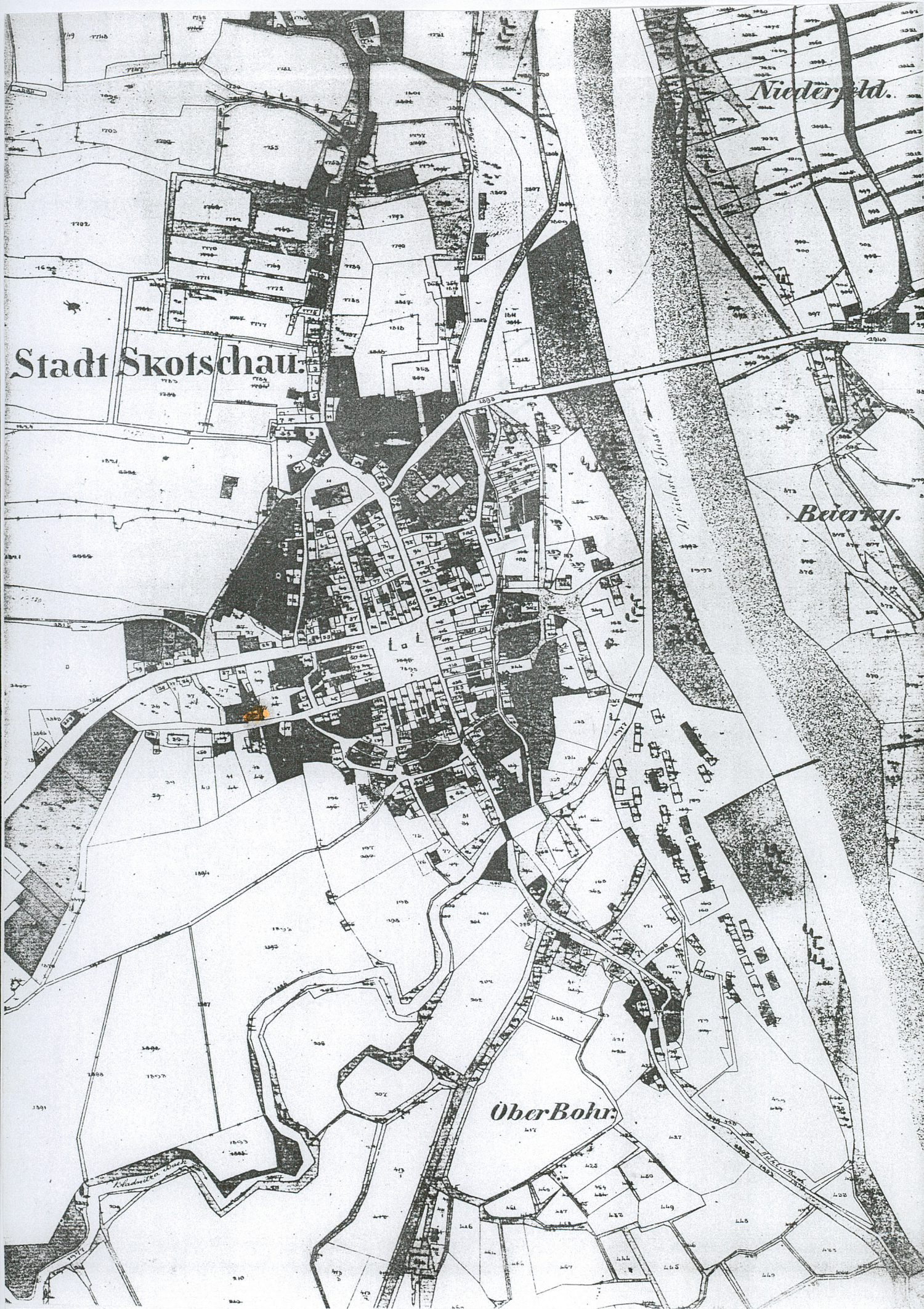
1



2

1. Witraż nawy
2. fragment polichromii na sklepieniu
nawy z 1958 r. z przedstaw. Jana Sarkandra

Wkładkę założył: mgr inż. arch. Marek CEMPLA
Miejsce przechowywania negatywów- *archiwum własne autora*



1. Plan katastralny z 1836 roku

1. miejscowość

SKOCZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

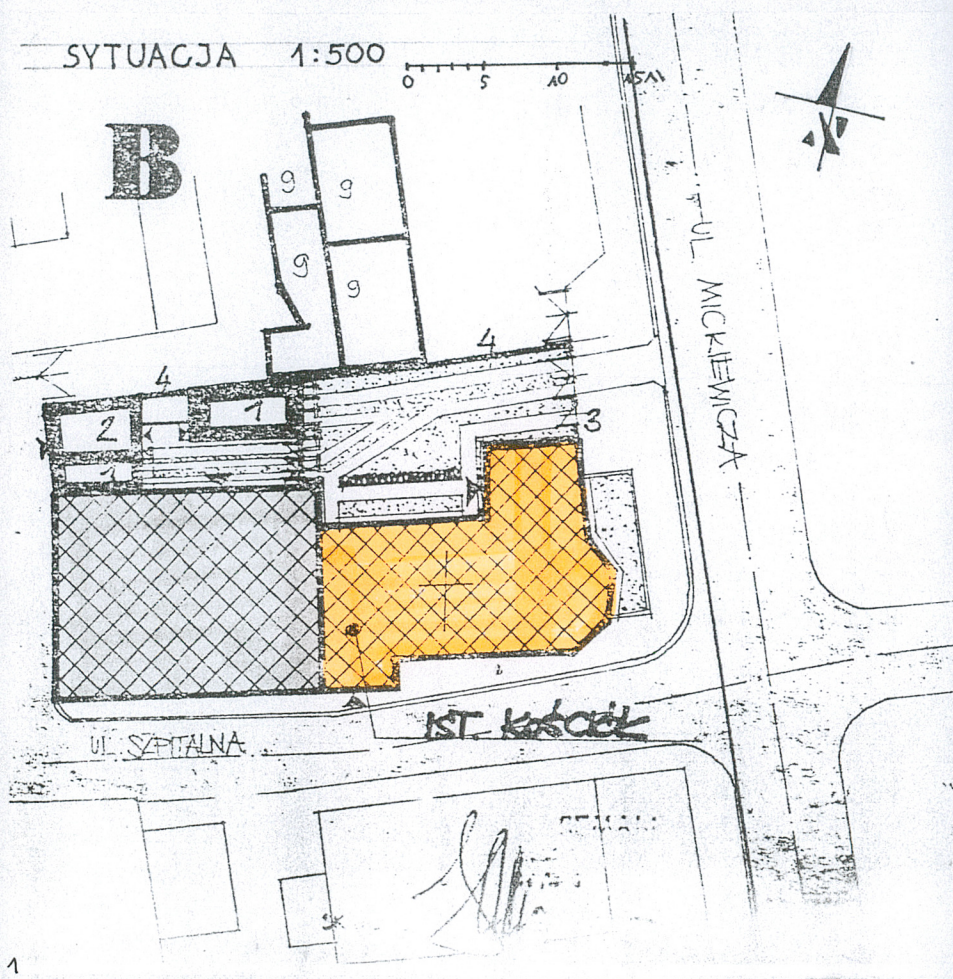
KOŚCIÓŁ SZPITALNY

3. zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

ZDJĘCIA ARCHIWALNE, SYTUACJA



Najstarszy widok Skoczowa od strony wsch. zamieszczony w pracy F.B.Wernhera; Topographia Silesiae z poł. XVIII w.



1. SYTUACJA SKALA 1: 500
 2. SKOCZÓW, KOSCIÓŁ SZPITALNY,
 WIDOK OGÓLNY (OD WSCHODU)
 FOTO Z OKRESU MIĘDZYWOJENNEGO,
 W posiadaniu Sikorowskiego w Skoczowie
 reprodukcja: W: Studium historyczno-urbanistyczne
 Skoczowa PKZ Kraków 1983

